

Contrada, de Jordi Llavina: De la vida, la mort i l'amor en quaranta sonets

Eulàlia Vernet i Pons

eulaliavernet@ub.edu

▶▶ Amb *Contrada*, Jordi Llavina ens ofereix una obra elegant, de missatge majorment introspectiu, reflexiu. El poeta no busca l'extravagància en la forma, ni en el contingut, tampoc en la llengua; no li cal: els versos de *Contrada* són sincers, car deixen brillar l'ànima del poeta, despullada de qualsevol llast d'artificiositat que la podria distorsionar.

L'editorial valenciana Tres i Quatre ha publicat, aquesta tardor passada, un recull de quaranta sonets del poeta Jordi Llavina, que porta per títol *Contrada*. El llibre s'inicia amb un pròleg, fet a cura de la poetessa Teresa d'Arenys, que actua d'exordi i esdevé la porta d'accés al recull dels quaranta sonets que donen títol a l'obra. Seguits d'aquest recull de versos, hi apareixen un epíleg, fet per Josep M. Esquirol, i unes *notes i paraules de comiat* de Jordi Llavina.

Contrada és un recull de sonets, la composició per excel·lència de la versificació romànica, de llarga tradició en la poesia catalana ja d'ençà del s. xvi. El tipus de sonet que es conrea en aquesta obra és el format per versos decasíl·labs, i aquest fet, malgrat que la temàtica dels poemes acostuma a ser descriptiva, obliga el poeta a fer un esforç de concisió en el vers —el vers alexandrí és més idoni per a la descripció a causa de la seva llargària.

Amb el conreu del sonet, Llavina ens mostra un domini complet de la llengua i de la mètrica, del ritme i la versificació, de la musicalitat. El poeta decideix escriure els seus versos amb una estructura que, lluny de ser reclosa i tancada, se'ns mostra oberta, fluida: amb la

tria del sonet, els versos de *Contrada* dansen amb naturalitat, ritme i música en el marc estròfic definit i lleuger de la composició. Aplaudim aquesta tria i la reivindicació apològica que se'n fa en el pròleg.

En aquests sonets decasíl·labs, en l'àmbit sintàctic, sobta potser la presència nombrosa d'encavallaments en aquells versos en què s'esperaria l'ús de l'esticomítia —com escau al sonet clàssic—, segons la qual cada vers conté l'expressió d'una frase amb contingut gramatical i conceptual ple: vegeu, en aquest sentit, «Matí de diumenge a la petita ciutat», p. 48: «davant el seu portal, brandava l'os // llarg de la canya d'una escombra. El cos, / inermes, es defensava així, llevat a / primera hora, del vòmit de la ingrata / nit de dissabte del bàrbar espòs», v. 4-8.

Els versos, doncs, a voltes apareixen escapçats sintàcticament amb cesures inesperades, alienes a la tradició (del tipus 3+7, 7+3, 8+2 o fins i tot 9+1), en detriment de les cesures canòniques (4+6 *a minore*, 6+4 *a maiore*, o 5+5 a la mitjana, de tradició castellana), la qual cosa fa que, de vegades, el ritme i la sintaxi del vers quedin estroncades. En aquests casos, els versos són més aptes per a la lectura individual que per a la recitació oral: vegeu, en aquest sentit, «Abe-

llerol», p. 23, v. 2 i 11; «El prega-déu», p. 22, v. 2 i 3; «La cambra», p. 36, v. 10 i 11; «Mà de tenista», p. 38, v. 7; «Carreró holandès», p. 44, segon quartet; «Oli de malalts», p. 45, v. 6, 8, 12 i 13; «Matí de diumenge», p. 48, v. 3, 5, 12 i 13; «Enterrament», p. 50, v. 3, 10; «Fer anys», p. 51, v. 4; «Cementiri de Terrassola», p. 54, segon quartet.

La poesia de Llavina és principalment descriptiva; la llengua és clara i rica; el lèxic, precís: en cada sonet s'hi pot trobar la lírica més pura, la veu del poeta, que reflexiona sobre la vida, el pas del temps, la infantesa i la puresa perduda, l'amor, la malaltia, la mort. S'hi rememoren, doncs, en aquests versos, diferents temes, que toquen els sentiments més pregons del cor de l'home: els sonets de *Contrada* són una precisa descripció vital de l'estat interior del poeta en el moment sincer en què els escriu.

El contingut dels poemes és, doncs, ben divers. Hi trobem sonets de caire descriptiu, com en el cas de «Pluja al camp» (p. 47), on es fa una descripció d'una tarda de pluja melancòlica: «Té tanta vida, l'aigua de la pluja! / S'ha anat fent fosc. L'aigua crea presència. / El riu creix i fa via la fluència. / Dormen les oques, els gats i la truja», primer quartet. O

bé el darrer sonet de *Contrada*, «A l'encesa» (p. 58), on, com si fos un epíleg poètic, el poeta explica com ha escrit aquest llibre: «He escrit tots aquests versos a l'encesa / igual que hi pesca el pescador a la mar» (v. 1-2).

S'hi escriuen també versos d'encomi, com ara l'elogi de la vida de pastor que es fa en «La vida austera», el primer sonet de l'obra: «Tindries poca roba i molt gastada. / Duries, a l'hivern com a l'estiu, / màniga llarga: ni alè de glaçada / ni un aire encès com brasa de caliu // no et deixarien la pell encetada» (v. 1-5, p. 20). O bé la descripció i el retrat encomiàstic de l'amic, a «Raó d'un home»: «Era una home senzill. Va aprendre a viure / sense rellotge. Coneixia el nom / dels núvols i els ocells. Sabia com / arribar a ser una persona lliure» (p. 27, primer quartet).

“Llavina erigeix un pont poètic, que uneix el moment present de la lírica catalana amb tota la rica tradició romànica medieval: d'una banda, la literatura italiana, essent Dant i Petrarca artífexs del sonet, i, de l'altra, la literatura trobadoresca i catalana”

L'enyor de la infantesa també és un tema recurrent a *Contrada*. S'hi troben nombroses composicions escrites sobre un temps d'innocència passat, que ja no tornarà, com el sonet «Herència», on es rememora la placidesa dels estius passats al poble matern: «Aigua de bassa verda, i no de rius, / pels camps. Com ens atreia l'atzavara / —morta, de flor espiçada—! Els cors, perdus / al cel, no veien mai la mort de cara» (segon quartet, p. 29). Aquests temps

passats d'infant es contraposen de manera antitètica al moment present, que passa a ser descrit com «la guerra d'aquest temps, que ve revés» (v. 13). També es recorda el temps d'infant a «Cargols» (p. 34), a «Un sonet pueril» (p. 35) o bé en «Advent» (p. 49), en què es fa una descripció dels dies del pessebre: «Èrem al bosc pels volts de Santa Llúcia. / Hi ompliem una caixa de cartró / de molsa, que guardava la fredor / de la rosada (...)» (v. 1-4a).

En els decasíl·labs de *Contrada* s'hi troben presents també el tema de l'abandó i la mort, com en el cas d'«*Amor vacuï*» (p. 22) i d'«Enterrament» (p. 50), en què es fa una descripció de l'atmosfera d'un funeral: «Rosada i boira, aigua beneita i fum / d'encens que crema. El que jau mort, ¿descansa? / ¿No es dóna sols repòs a qui té vida?» (primer tercet). Hi trobem, així mateix, versos que reflexionen sobre la malaltia, sobre l'ambient d'hospital (vegeu «Oli de malalts», p. 45) i el perquè de la pèrdua, com per exemple en la seqüència d'«Hospital I» (p. 31) i «Hospital (i II)» (p. 33), sonet que ens descriu un instant a l'hospital, mentre es vetlla una malalta que dorm.

Així com la malaltia, també la vida i el pas del temps hi queden reflectits. A «Dia de l'any» (p. 24) se'ns descriu com, en la vida de l'home, s'esdevé diàriament una mort i una naixença cíclica; en el sonet «Fer anys» (p. 51) es dóna una visió pessimista del viure i del pas del temps: «Cap feina costa més que la de viure, / feina marcada sempre pels treballs. / Tot creix sota la llum d'un sol de mort: // no hi ha ningú que neixi i sigui lliure, / ni cor que es pugui estalviar els estralls / d'un temps de vida, de l'amarga sort» (tercets primer i segon).

L'amor i el record de l'estimada actuen com a eix central temàtic de nombrosos sonets de *Contrada*, com passa a «Nu amb neu» (p. 55), on s'evoca la nuesa d'una noia, comparada amb la nevada que cau al defora, com a símbol de puresa:

JORDI LLAVINA

Contrada

Poesia 3i4

Contrada

JORDI LLAVINA

Ed. 3i4, 304 pàgs.

12.00 € • Ref. 116984.

«En la fosca de fora, una nevada / anava predicant l'enyor de Déu. / Sempre associó el seu cos nu amb la neu / —no era aigua grisa i breu de gotellada—» (v. 5-8, segon quartet). O en «Marta» (p. 57), on es descriu el retrobament fortuït d'un amor passat: «No m'esperava de trobar ningú / aquell diumenge set de juliol. / I no comptava que —mig corriol / de vida fet— haves de ser tu» (primer quartet).

Elogiem la publicació d'aquest recull de poemes, d'aparença senzilla i elegant. Amb la tria del sonet decasíl·lab, Llavina erigeix un pont poètic, que uneix el moment present de la lírica catalana amb tota la rica tradició romànica medieval: d'una banda, la literatura italiana, essent Dant i Petrarca artífexs del sonet, i, de l'altra, la literatura trobadoresca i catalana, car el vers decasíl·lab, de rica tradició occitana, és el vers per excel·lència de la poesia catalana medieval. D'aquesta manera, doncs, els sonets de Llavina podran superar el pas del temps: el poeta que aposta pel vers clàssic, seguint el vers d'Horaci (*exegi monumentum aere perennius*), és capaç d'erigir «un monument més durador que el bronze.» ■■■